

Marzenia o lataniu

Bibliografia:

- Źródło: Jan Parandowski, *Mitologia: wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Londyn 1992, s. 213–215.

Marzenia o lataniu

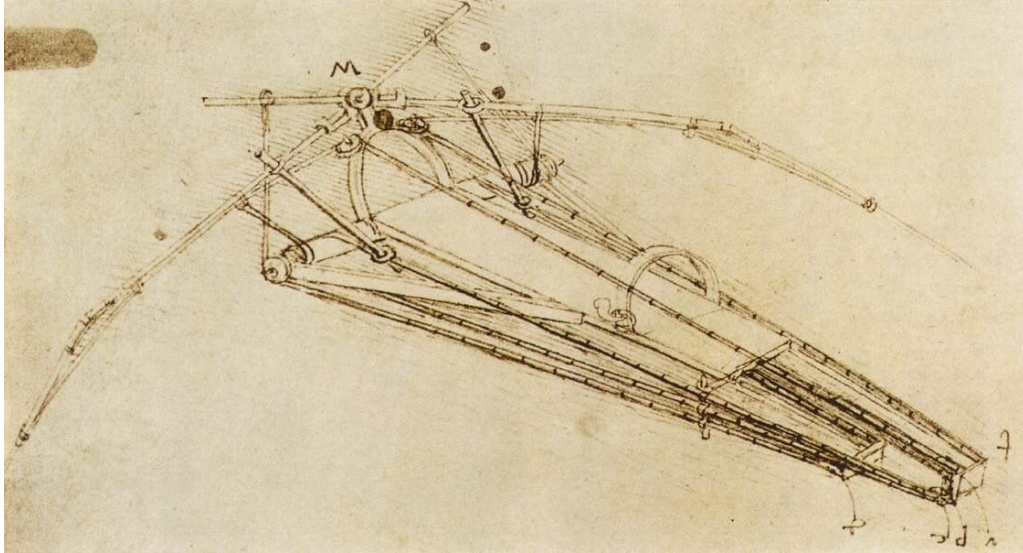
Skrzydło orła bielika

Źródło: Conty, licencja: CC BY 3.0.

Ludzie od wieków zazdrościli ptakom i marzyli o lataniu. Sen o wzbijaniu się w przestworza to jedno z najpopularniejszych marzeń sennych. Leonardo da Vinci, renesansowy artysta i konstruktor, już ponad pół tysiąca lat temu stworzył projekty maszyn latających. Jednak marzenie to mogło się spełnić dopiero na początku XX wieku.

Polecenie 1

- Wymień wynalazki, które umożliwiły ludziom opanowanie przestworzy.
- Jaki związek z rozwojem lotnictwa mają [Leonardo da Vinci](#) i [bracia Wright](#)? Jeśli nie wiesz, poszukaj informacji na ten temat w internecie.

Ornitopter

Źródło: Leonardo da Vinci, domena publiczna.

Dwupłatowiec braci Wright

Źródło: a. nn., 1903, domena publiczna.

Polecenie 2

Jak dziś można realizować marzenia o lataniu? Zapisz swoje spostrzeżenia w polu poniżej lub w zeszycie.

Dedal i Ikar

Tymczasem Minos panował na Krecie. Był to rozumny król, który swoją potęgę umiał rozszerzyć bez podbojów, jedynie przez umiejętne współzycie z innymi krajami, skąd ciągnął zyski rozległym handlem. Miał wielką [flotę](#) i był prawdziwym władcą mórz. Nie było jednak szczęścia w jego domu. Jego żona, Pazyfae, urodziła dziecko, które miało kształt byka i człowieka. Ten syn szkaradny wyrósł na groźnego potwora i nazwano go Minotaurem. Król, obawiając się, aby straszdyło nie szkodziło jego poddanym, postanowił je zamknąć w jakimś bezpiecznym miejscu. W tym celu wybudowano wspaniałe gmachy, labirynt, o niezliczonej liczbie pokoi, z których gmatwaniny Minotaur wypłatać się nie mógł. [...]

Budowę labiryntu prowadził Ateńczyk Dedal [...]. Był on mistrzem we wszystkich sztukach. Miasta zamawiały u niego posągi bogów i bohaterów i ludzie zjeżdżali się z daleka, na uroczyste święta, aby podziwiać kunszt tego artysty, o którym mówiono, że umie w drzewo lub kamień tchnąć duszę żywą, tak iż ma się wrażenie, jakby postacie jego ruszały się, chodziły, patrzyły. W niektórych świątyniach kapłani przywiązywali jego [statuy](#) łańcuchami w obawie, żeby nie uciekły. [...]

Tym bardziej że był godny sławy, ponieważ wynalazł mnóstwo rzeczy pożytecznych, na przykład świder, [grundwagę](#). Król kochał go tak bardzo, że nie chciał się z nim rozstać nawet wtedy, gdy Dedal, trapiiony tęsknotą za ojczyzną, usilnie prosił o pozwolenie wyjazdu. Król nie pozwolił. Miał w tym trochę słuszności, gdyż Dedal zbyt długo był jego powiernikiem i zbyt dobrze znał różne tajemnice państwowe: taki człowiek za granicą mógł łatwo stać się niebezpieczny.

Wówczas Dedal wymyślił nowy i niesłychany sposób ucieczki. Z piór ptasich, sklejonych woskiem, sporządził olbrzymie skrzydła dla siebie i dla swego syna, Ikara. Obaj przytwierdzili sobie skrzydła do ramion, a zanim ruszyli w drogę, rzekł ojciec do syna: 'Pamiętaj, synu, żebyś zawsze latał środkiem, między morzem a niebem. Nie wolno ci zbyt wysoko szybować, gdyż gorąco promieni słonecznych roztopi wosk, który spaja skrzydła; ani nie zlatuj zbyt nisko, aby wilgocią wody nie nasiąknęły pióra'.

Dedal leciał pierwszy i pokazywał drogę synowi. Rybak, który zakładał sieci wśród sitowia, pasterz idący za swymi [trzodami](#), [oracz](#) postępujący za [pługiem](#) – wszyscy podnosili zdziwione oczy ku niebu, gdzie w obłokach szybowali ci dwaj niezwyčajni latawcy. Zdumienie ogarnęło ludzi na widok czarodzieja, który ptakom wydarł tajemnicę lotu i pokonał powietrze, dotychczas niedostępne dla mieszkańców ziemi. Minęli wkrótce wyspę [Samos](#), [Paros](#). Lecz Ikar, uniesiony zachwytem nad potęgą wynalazku, zapomniał o przestrogach ojca i coraz wyżej wzbijał się w błękitne przestworza. I wówczas stało się to, co przewidział Dedal. Pod wpływem żaru słonecznego wosk stopniał i pióra, jedno po drugim, zaczęły opadać. Ikar, jak gromem rażony, runął z wysokości na ziemię i zabił się na miejscu. Po długich poszukiwaniach odnalazł ojciec żałosne szczątki syna. Wyspę, na którą spadł Ikar, nazwano Ikarią, a morze dookoła niej – Morzem Ikaryjskim. [...]

Dedal pochował syna, a sam udał się w dalszą drogę.

Źródło: Jan Parandowski, *Mitologia: wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Londyn 1992, s. 213–215.

Ćwiczenie 1

Do każdego akapitu mitu „Dedał i Ikar” dopasuj jeden z podanych poniżej tytułów.

Tymczasem Minos panował na Krecie. Był to rozumny król, który swoją potęgę umiał rozszerzyć bez podbojów, jedynie przez umiejętne współżycie z innymi krajami, skąd ciągnął zyski rozległym handlem. Miał wielką flotę i był prawdziwym władcą mórz. Nie było jednak szczęścia w jego domu. Jego żona, Pazyfae, urodziła dziecko, które miało kształt byka i człowieka. Ten syn szkaradny wyrósł na groźnego potwora i nazwano go Minotaurem. Król, obawiając się, aby straszdyło nie szkodziło jego poddanym, postanowił je zamknąć w jakimś bezpiecznym miejscu. W tym celu wybudowano wspaniały gmach, labirynt, o niezliczonej liczbie pokoi, z których gmatwaniny Minotaur wypłatać się nie mógł. [...]

Budowę labiryntu prowadził Ateńczyk Dedał [...]. Był on mistrzem we wszystkich sztukach. Miasta zamawiały u niego posągi bogów i bohaterów i ludzie zjeżdżali się z daleka, na uroczyste święta, aby podziwiać kunszt tego artysty, o którym mówiono, że umie w drzewo lub kamień tchnąć duszę żywą, tak iż ma się wrażenie, jakby postacie jego ruszały się, chodziły, patrzyły. W niektórych świątyniach kapłani przywiązywali jego statuy łańcuchami w obawie, żeby nie uciekły. [...]

Wynalazł mnóstwo rzeczy pożytecznych, np. świder, grundwę. Król kochał go tak bardzo, że nie chciał się z nim rozstać nawet wtedy, gdy Dedał, trapiiony tęsknotą za ojczyzną, usilnie prosił o pozwolenie wyjazdu. Król nie pozwolił. Miał w tym trochę słuszności, gdyż Dedał zbyt długo był jego powiernikiem i zbyt dobrze znał różne tajemnice państwowe: taki człowiek za granicą mógł łatwo stać się niebezpieczny.

Wówczas Dedał wymyślił nowy i niesłychany sposób ucieczki. Z piór ptasich, sklejonych woskiem, sporządził olbrzymie skrzydła dla siebie i dla swego syna, Ikara. Obaj przytwierdzili sobie skrzydła do ramion, a zanim ruszyli w drogę, rzekł ojciec do syna: „Pamiętaj, synu, żebyś zawsze latał środkiem, między morzem a niebem. Nie wolno ci zbyt wysoko szybować, gdyż gorąco promieni słonecznych roztopi wosk, który spaja skrzydła;

ani nie zlatuj zbyt nisko, aby wilgocią wody nie nasiąknęły pióra”.

Dedal leciał pierwszy i pokazywał drogę synowi. Rybak, który zakładał sieci wśród sitowia, pasterz idący za swymi trzodami, oracz postępujący za pługiem – wszyscy podnosili zdziwione oczy ku niebu, gdzie w obłokach szybowali ci dwaj niezwyčajni latawcy. Zdumienie ogarnęło ludzi na widok czarodzieja, który ptakom wydał tajemnicę lotu i pokonał powietrze, dotychczas niedostępne dla mieszkańców ziemi. Minęli wkrótce wyspę Samos, Paros. Lecz Ikar, uniesiony zachwytem nad potęgą wynalazku, zapomniał o przestrogach ojca i coraz wyżej wzbijał się w błękitne przestworza. I wówczas stało się to, co przewidział Dedal. Pod wpływem żaru słonecznego воск stopniał i pióra, jedno po drugim, zaczęły opadać. Ikar, jak gromem rażony, runął z wysokości na ziemię i zabił się na miejscu. Po długich poszukiwaniach odnalazł ojciec żałosne szczątki syna. Wyspę, na którą spadł Ikar, nazwano Ikarią, a morze dookoła niej – Morzem Ikaryjskim. [...]

Dedal pochował syna, a sam udał się w dalszą drogę.

Talent Dedala

Zbudowanie skrzydeł

Panowanie Minosa

Tragiczna podróż

Tęsknota Dedala

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij, w jaki sposób Dedal i Ikar zrealizowali odwieczne marzenie ludzkości.

Ćwiczenie 3

Na podstawie mitu oraz poniższej mapy zaznacz prawidłowe wyrazy w zdaniach.

Ikaria

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ikar to postać ☐ mitologiczna ☐ ☐ legendarna ☐ , syn ☐ Ateńczyka ☐ ☐ Sycylijszyka ☐ Dedala, konstruktora pierwszych skrzydeł. Razem z ojcem lecieli z ☐ Sycylii ☐ ☐ Krety ☐ do Aten, po drodze minęli wyspy ☐ Samos, Paros, Delos ☐ ☐ Samos, Kretę, Delos ☐ . Ikar był tak zafascynowany lotem, że zapomniał o ☐ reprimendzie ☐ ☐ przestrofach ☐ ojca. Wzbił się bardzo wysoko, ☐ klej ☐ ☐ wosk ☐ stopniał i skrzydła rozpadły się. Runął na wyspę, którą później nazwano ☐ Dedalią ☐ ☐ Ikarią ☐ , a morze dookoła niej – ☐ Morzem Ikaryjskim ☐ ☐ Morzem Egejskim ☐ .

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 4

Dopasuj przymiotniki wskazujące cechy postaci.

Dedal

Ikar

skuteczny

lekkomyślny

doświadczony

rozważny

zafascynowany

nieostrożny

rozsądny

dojrzały

beztroski

przezorny

niedoświadczony

młody

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij, na czym polega związek wyrażenia 'złoty środek' z mitem o Dedalu i Ikarze.

Złoty środek - związek frazeologiczny oznaczający umiar, umiarkowanie; zasada zalecająca unikanie skrajnych zachowań.

Znaleźć złoty środek - znaleźć rozwiązanie zadowalające wszystkich zainteresowanych.

Trzymać się reguły złotego środka - zachowywać się z umiarem, nie przesadzać.

Pamiętać o regule złotego środka - pamiętać o tym, aby zachowywać się z umiarem.

Ćwiczenie 6

Zapisz poniżej lub w zeszycie swoją definicję wyrażenia *ikarowy lot*. Porównaj ją z tą, która znajduje się w słowniku frazeologicznym.

Ćwiczenie 7

Przyjrzyj się obrazowi [Herberta Jamesa Drapera](#) pt. 'Opłakiwanie Ikara', a następnie odpowiedz na pytania:

- Kim jest postać przedstawiona na pierwszym planie?
- Co ułatwiło ci zidentyfikowanie tej postaci?
- Co wyrażają gesty i mimika twarzy postaci przedstawionych na obrazie? Nazwij ich uczucia.

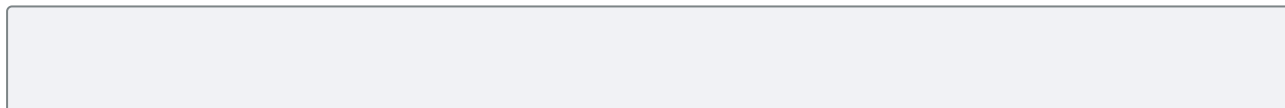

Opłakiwanie Ikara

Źródło: Herbert James Draper, 1898, domena publiczna.

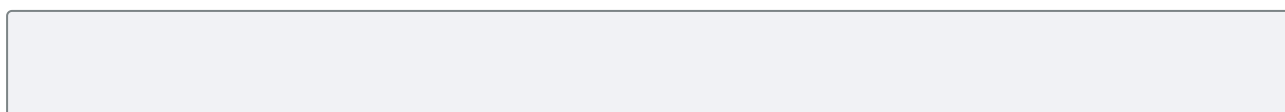
Polecenie 3

- Przygotujcie w kilkusobowych grupach kilka fragmentów utworów muzycznych, które będą ilustracją wybranych wydarzeń mitu o Dedalu i Ikarze, np. spokojny lot ojca i syna, zachwyt i upojenie lotem Ikara, upadek i śmierć.
- Wysłuchajcie przygotowanych przez wszystkie grupy zestawów.
- Wybierzcie najciekawsze fragmenty ilustrujące kolejne wydarzenia mitu.

Polecenie 4

Wyobraź sobie, że jesteś Ikarem i z zachwytem spoglądasz na świat z góry. Przedstaw swoje emocje związane z lotem. Możesz zastosować wykrzyknienia, równoważniki zdań lub zdania urwane.

Pejzaż z upadkiem Ikara

Jednym z najbardziej znanych dzieł sztuki poświęconych mitologicznemu Ikarowi jest *Pejzaż z upadkiem Ikara*. Obraz został namalowany około 1558 r. przez [Pietera Bruegla](#).

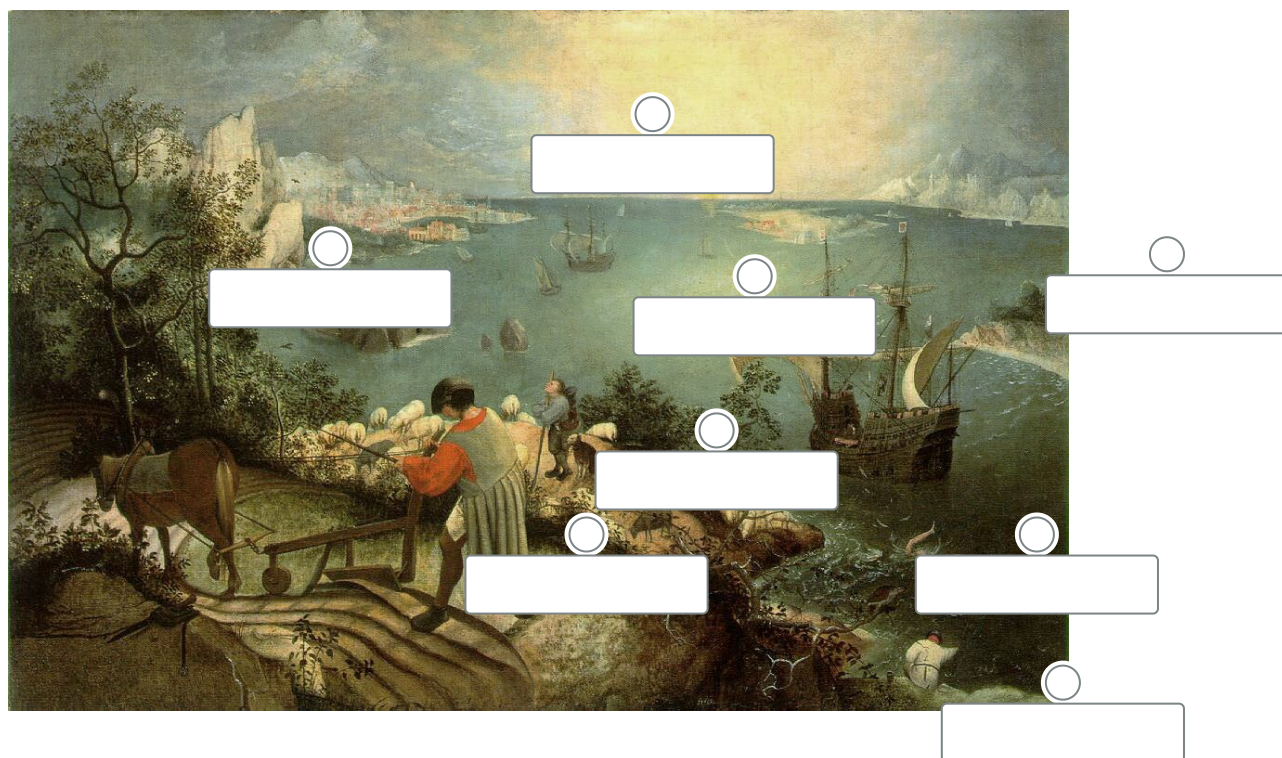

Pejzaż z upadkiem Ikara

Źródło: Pieter Bruegel, domena publiczna.

Ćwiczenie 8

Przyjrzyj się obrazowi *Pejzaż z upadkiem Ikara*. W odpowiednich miejscach umieść podpisy: Ikar, rolnik, pasterz, rybak, skały, statek, morze, niebo.

Pieter Bruegel, *Pejzaż z upadkiem Ikara*

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 9

Przyporządkuj podane słownictwo do odpowiednich elementów obrazu *Pejzaż z upadkiem Ikara*.

pole

drzewa

krzewy

spokojne

bielące się w oddali

pogodne

położone na wzgórzu

lazurowe

położone nad zatoką

portowe

drewniane

rozświetlone

znajdujące się w głębi po lewej stronie

statki

o białych żaglach

strome

płynące

wystające z wody

zielona

częściowo zaorane

miasto

skały

niebo

roślinność

morze

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 10

Zaznacz błędne zdania.

- ☐ Tonący Ikar jest najważniejszym elementem dzieła.
- ☐ Obraz przedstawia nadmorski, zimowy pejzaż.
- ☐ Oracz, rybak i pasterz są przejęci tragedią Ikara.
- ☐ Pasterz spogląda w niebo. Nie dostrzega jednak upadku Ikara.
- ☐ Oracz i rybak są pochłonięci swoją pracą.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 11

Wyjaśnij, dlaczego malarz ukazał postać Ikara jako nieistotny element krajobrazu.

Uzasadnij swoje zdanie.

Ćwiczenie 12

Odczytaj z rozsypanych liter nazwy bogów greckich, którzy mieli skrzydła. Wyjaśnij, do czego im służyły.

Źródło: Uniwersytet Wrocławski, zpe.pl, licencja: CC BY 3.0.